

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

“ज्ञानतीर्थ” परिसर, विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१६०६ (महाराष्ट्र)

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY NANDED

“Dnyanteerth”, Vishnupuri, Nanded - 431606 Maharashtra State (INDIA)

Established on 17th September 1994 – Recognized by the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with 'A' Grade

ACADEMIC (1-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

Fax : (02462) 229574

संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदव्युत्तर स्तरावरील प्रथम वर्षाचे CBCS Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून लागू करण्याबाबत.

प रि प त्र क

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, दिनांक ३० एप्रिल २०१९ रोजी संपन्न झालेल्या ४३व्या मा. विद्या परिषद बैठकीतील ऐनवेळचा विषय क्र.५/४३-२०१९ च्या ठरावानुसार प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदव्युत्तर स्तरावरील प्रथम वर्षाचे खालील विषयांचे C.B.C.S. (Choice Based Credit System) Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून लागू करण्यात येत आहेत.

- १) एम.ए.—प्रथम वर्ष—इंग्रजी
- २) एम.ए.—प्रथम वर्ष—हिंदी
- ३) एम.ए.—प्रथम वर्ष—मराठी
- ४) एम.ए.—प्रथम वर्ष—संस्कृत
- ५) एम.ए.—प्रथम वर्ष—उर्दू
- ६) एम.ए.—प्रथम वर्ष—अर्थशास्त्र
- ७) एम.ए.—प्रथम वर्ष—भूगोल
- ८) एम.ए.—प्रथम वर्ष—इतिहास
- ९) एम.ए.—प्रथम वर्ष—तत्त्वज्ञान
- १०) एम.ए.—प्रथम वर्ष—राज्यशास्त्र
- ११) एम.ए.—प्रथम वर्ष—मानसशास्त्र
- १२) एम.ए.—प्रथम वर्ष—लोकप्रशासन
- १३) एम.ए.—प्रथम वर्ष—समाजशास्त्र

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी.

‘ज्ञानतीर्थ’ परिसर,
विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१ ६०६.

जा.क्र.: शैक्षणिक-०१/परिपत्रक/पदव्युत्तर-सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०१९-२०/६७

दिनांक : १७.०६.२०१९.

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. कुलसचिव यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- २) मा. संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) उपकुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) साहाय्यक कुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.

स्वाक्षरित/—

उपकुलसचिव

शैक्षणिक (१-अभ्यासमंडळ) विभाग

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

विषय - मराठी

एम. ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम

जून २०१९ पासून

सत्र पहिले

- अभ्यासपत्रिका १ (अनिवार्य) - स्वातंत्र्यपूर्व काळातील मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ. स. १८१८ ते इ. स. १९४७)
अभ्यासपत्रिका २ (अनिवार्य) - ऐतिहासिक भाषाविज्ञान
अभ्यासपत्रिका ३.१ (ऐच्छिक) - वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास : कथा आणि कादंबरी OR
अभ्यासपत्रिका ३.२ (ऐच्छिक) - मराठी भाषा आणि प्रसारमाध्यमे
अभ्यासपत्रिका ४.१ (ऐच्छिक) - लोकप्रिय साहित्य OR
अभ्यासपत्रिका ४.२ (ऐच्छिक) - भाषांतरविद्या

सत्र दुसरे

- अभ्यासपत्रिका ५ (अनिवार्य) - स्वातंत्र्योत्तर काळातील मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ. स. १९४७ ते इ. स. २०१०)
अभ्यासपत्रिका ६ (अनिवार्य) - वर्णनात्मक भाषाविज्ञान
अभ्यासपत्रिका ७.१ (ऐच्छिक) - वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास: कविता आणि नाटक OR
अभ्यासपत्रिका ७.२ (ऐच्छिक) - भाषाव्यवहार आणि उपयोजन
अभ्यासपत्रिका ८.१ (ऐच्छिक) - सामाजिक दृष्टिकोनातून साहित्याचा अभ्यास OR
अभ्यासपत्रिका ८.२ (ऐच्छिक) - मराठी बाल-कुमार साहित्य

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
जून २०१९ पासून
सत्र - पहिले
अभ्यासपत्रिका १ (अनिवार्य)
स्वातंत्र्यपूर्व काळातील मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
(इ. स. १८१८ ते इ. स. १९४७)

उद्दिष्टे. -

१. मराठी साहित्याचा अभ्यास करण्यासाठी अभिरुची निर्माण करणे
२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाच्या इतिहासातील परंपरा समजून घेणे.
३. स्वातंत्र्यपूर्व मराठी वाङ्मयाची वाटचाल अभ्यास करणे.
४. विविध वाङ्मय प्रकारांचा उद्गम आणि विकास कसा झाला याचा मागोवा घेणे.
५. स्वातंत्र्य चळवळींचे पडसाद साहित्यामध्ये कसे उमटले आहेत, याचा शोध घेणे.
६. ब्रिटिश सरकारच्या प्रभावांचा आणि इंग्रजी साहित्याच्या संपर्कातून मराठी साहित्यात कोणती स्थित्यंतरे घडली, याबद्दल साहित्यिक आणि साहित्यकृती यांचे अवलोकन करणे.
७. मराठी भाषा आणि साहित्य यांच्या कालसुसंगत कसे अनुबंध आहेत, यांचे विवेचन करणे.

उपयोगिता

१. मराठी पदव्युत्तर अभ्यासक्रम पूर्ण करताना प्रगल्भ व्यक्तिमत्त्व निर्माण होण्यासाठी मदत..
२. स्पर्धा परीक्षांच्या तयारीसाठी मराठी वाङ्मयाचा अभ्यास उपयुक्त आहे.
३. स्वातंत्र्यपूर्वकालीन सांस्कृतिक, वाङ्मयीन व ऐतिहासिक पार्श्वभूमीचे आकलन.
४. आधुनिक काळातील मराठी वाङ्मयीन वारसा जतन करणे.
५. मराठी लेखनातील ठळक प्रवृत्ती, ग्रंथकार आणि साहित्यकृती या अनुषंगाने साहित्याचा अभ्यास करणे.

अभ्यासघटक

१. इ स १८१८ ते स्वातंत्र्यपूर्व या कालखंडातील स्थित्यंतराच्या पार्श्वभूमीवर साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणा समजून घेणे.

२. प्रस्तुत कालावधीतील सांस्कृतिक आणि वाङ्मयीन पार्श्वभूमी, स्वातंत्र्यलढा आणि वाङ्मयीन चळवळी, प्रसारमाध्यमे आणि वाङ्मय प्रकारांचा उदय, नववर्गाचा उगम आणि इंग्रजी साहित्याचा परिचय, शासकीय पातळीवरून साहित्यनिर्मितीचे प्रयत्न इ. घटकांचा अभ्यास करणे अभिप्रेत आहे.
३. अभ्यास परिपूर्ण होण्यासाठी पुढील वाङ्मय प्रकारनिहाय अभ्यास.....
- अ. निबंध
आ. नाटक
इ. कविता
ई. कथा
उ. कादंबरी
ऊ. ललित गद्य (चरित्र, आत्मचरित्र व प्रवासवर्णन)

संदर्भ ग्रंथ

- मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास – प्र. न. जोशी
अर्वाचीन मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी – सदा क-हाडे
मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी – गो. म. कुलकर्णी
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – अ. ना. देशपांडे
प्रदक्षिणा – कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे
मराठी कादंबरी पहिले शतक – उषा हस्तक
धार आणि काठ – नरहर कुरुंदकर
मराठी कथा उद्गम आणि विकास – इंदुमती शेवडे
मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास – वा. के. लेले

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम

जून २०१९ पासून

सत्र - पहिले

अभ्यासपत्रिका २ (अनिवार्य)

ऐतिहासिक भाषाविज्ञान

उद्दिष्टे

१. भाषाविज्ञान ही संकल्पना समजून घेणे.
२. भाषेचा इतिहास समजून घेणे.
३. भाषेच्या शास्त्रशुद्ध अभ्यासाचे इतिहासातील प्रमुख टप्पे लक्षात घेणे.
४. बोलीविषयीचे गैरसमज दूर करणे

उपयोगिता

१. मराठी भाषेचा इतिहास समजून येईल.
२. बोलीविषयीचे गैरसमज दूर होतील
३. भाषा अभ्यासाच्या विविध दृष्टीकोनांचा परिचय होईल.
४. स्वभाषेकडे पाहण्याची नवी दृष्टी विकसित होईल.

अभ्यासघटक

१. भाषाविज्ञान: संज्ञा, व्याख्या. भूमिका, इतिहास, महत्व. प्रमुख प्रवाह.
२. मराठी भाषेची उत्पत्ती व पूर्वपिठिका
३. मराठीचे कालिक आणि प्रांतिक भेद
४. प्रमाणभाषा आणि बोली: संकल्पना व स्वरूप, साम्यभेद, बोली अभ्यासाची गरज.
५. मराठीच्या प्रमुख बोली
६. मराठी शब्दसंग्रह
७. इतर भाषांचा मराठीवर होणारा परिणाम

संदर्भ ग्रंथ

- मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र – र. रा. गोसावी, सूर्यकांत वैद्य
भाषा आणि भाषाशास्त्र – श्री. न. गजेंद्रगडकर
भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक – (संपा) स.ग. मालशे, हे. वि. इनामदार, अंजली सोमण
मराठीचा भाषिक अभ्यास – (संपा) मु. श्री. कानडे
सुलभ भाषाविज्ञान – द. दि. पुंडे
मराठी भाषेचा आर्थिक संसार – अशोक केळकर
ऐतिहासिक भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा – सुवर्णा खोडदे
ग्रामीण कादंबरी: मराठवाडी बोलीचे स्वरूप – विठ्ठल जंबाले

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
जून २०१९ पासून
सत्र - पहिले
अभ्यासपत्रिका ३.१ (ऐच्छिक)
वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास : कथा आणि कादंबरी

उद्दिष्टे

1. कथा-कादंबरी या वाङ्मयप्रकारांची ओळख करून देणे.
2. स्वातंत्र्योत्तर काळातील कथा आणि कादंबरीचे स्वरूप-वैशिष्ट्ये सांगणे.
3. निवडक कथाकार आणि कादंबरीकार यांच्या साहित्यकृतींची ओळख करून घेणे
4. कथा आणि कादंबरीचे घटक, विशेष, प्रकार आणि रचनाबंध इ.चा परिचय करून देणे.
5. कथा आणि कादंबरी या वाङ्मयप्रकारांबद्दल अभिरूची विकसित करणे.
6. अभ्यासक्रमातील साहित्यकृतीचे आकलन, आस्वाद व मूल्यमापन करणे.

उपयोगिता

1. कथा आणि कादंबरीच्या अभ्यासातून जीवनदर्शन.
2. समकालीन सामाजिक प्रश्न समजून घेण्यास मदत.
3. लेखकाच्या लेखनशैलीचे स्वरूप समजून घेण्यास मदत.
4. कथा आणि कादंबरी या वाङ्मयप्रकारांविषयी अभिरूची विकसित होण्यास आधार.
5. नवोदित लेखकांना लेखनासाठी प्रेरणा.

अभ्यासघटक

1. कथा आणि कादंबरी व्याख्या, स्वरूप घटक
(कथानक, पात्र, निवेदन, भाषाशैली, कालखंड इ.)
2. कथा/कादंबरीच्या प्रकारांचा आणि प्रवाहांचा स्थूल परिचय
(ऐतिहासिक, सामाजिक, राजकीय, ग्रामीण, प्रादेशिक, महानगरीय, स्त्रीवादी, दलित, आदिवासी इ.)

3. अभ्यासाला नेमलेल्या साहित्यकृती

अ.) कथासंग्रह

1. मरण स्वस्त होत आहे - बाबुराव बागूल
2. आलोक - आसाराम लोमटे

ब.) कादंबरी

1. मुंबई दिनांक - अरूण साधू
2. भूमी - आशा बगे

संदर्भग्रंथ :

मराठी कथा : उगम आणि विकास - इंदुमती शेवडे

दलित कथा - गंगाधर पानतावणे

मराठवाड्याची कथा - संपा. वासुदेव मुलाटे

मराठी कथा : प्रवृत्ती आणि प्रवाह - रा.गो. चवरे

कादंबरी : एक साहित्यप्रकार - हरिश्चंद्र थोरात

मराठी कादंबरी : चिंतन आणि समीक्षा - चंद्रकांत बांदिवडेकर

गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी - संपा. विलास खोले

दलित साहित्य : उद्गम व विकास - योगेंद्र मेश्राम

मराठी कादंबरीतील भाषा: आकलन आणि मूल्यमापन – विठ्ठल जंबाले

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम

जून २०१९ पासून

सत्र - पहिले

अभ्यासपत्रिका ३.२ (ऐच्छिक)

मराठी भाषा आणि प्रसारमाध्यमे

उद्दिष्टे

१. भाषेचे उपयोजन लक्षात आणून देणे
२. मराठी भाषेच्या ऐतिहासिक वाटचालीचे आकलन करणे
३. प्रसारमाध्यमांचे बदलते स्वरूप समजून घेणे
४. मुद्रित, श्राव्य, दृक आणि दृकश्राव्य माध्यमातील भाषेचे स्वरूप लक्षात घेणे

उपयोजन

१. मराठी भाषेची भिन्नस्तरीय उपयोगिता लक्षात येईल.
२. विविध टप्प्यांवरील मराठीच्या बदलांमध्ये प्रसार माध्यमांचे योगदान समजून येईल.
३. प्रसार माध्यमांचा इतिहास लक्षात येईल.
४. विविध प्रसार माध्यमातील प्रत्यक्ष भाषेचे उपयोजन अभ्यासता येईल.

अभ्यासघटक

१. भाषा: संकल्पना
२. मराठी भाषा : वाटचालीचा स्थूल आढावा
३. प्रसारमाध्यमे : संकल्पना व स्वरूप
४. मध्ययुगीन काळातील प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषेचे उपयोजन
५. आधुनिक काळातील प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषेचे उपयोजन
६. जागतिकीकरणाच्या काळातील प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषेचे उपयोजन

संदर्भ ग्रंथ

भाषाचिंतन – केशव सखाराम देशमुख
माध्यम चित्रवाणी – आकाशानंद
संगणक युग – अच्युत गोडबोले
इंटर नेट – प्रबोध चौभे
आकाशवाणी – विश्वकर्मा रासबिहारी
दूरदर्शनसाठी लेखन – केशव केळकर
जाहिरातीचे युग – यशोदा भागवत
व्यावहारिक मराठी – प्रकाश परब
मराठी भाषिक कौशल्ये विकास – (संपा) पृथ्वीराज तौर

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
जून २०१९ पासून
सत्र - पहिले
अभ्यासपत्रिका ४.१ (ऐच्छिक)
लोकप्रिय साहित्य

उद्दिष्टे

१. लोकप्रिय साहित्य ही संकल्पना समजून घेणे.
२. वाचकांची अभिरुची आणि साहित्य निर्मिती यांचा अनुबंध स्पष्ट करणे.
३. लोकप्रिय साहित्य, अभिजात साहित्य आणि श्रेष्ठ साहित्य यातील सीमारेषांचा करणे.
४. मराठीतील लोकप्रिय साहित्याचा परिचय करून घेणे.

उपयोजन

१. लोकप्रिय साहित्य या संकल्पनेविषयी गैरसमज दूर होतील.
२. लोकप्रिय आणि बाजारू यातील अंतर लक्षात येईल.
३. श्रेष्ठ अभिजात साहित्याची लोकप्रियता आणि तिचे निराळेपण समजून येईल.
४. मराठी समाजाच्या अभिरुचीचे आकलन होईल.

अभ्यासघटक

१. लोकप्रिय साहित्य : संकल्पना व बदलते स्वरूप
२. लोकप्रियता : अभिजात साहित्य, श्रेष्ठ साहित्य, कलात्मक साहित्य आणि बाजार
३. वाचकांच्या अभिरुचीचा दबाव, प्रकाशकांची मागणी, प्रसार माध्यमांची अंगभूत वैशिष्ट्ये आणि साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया

४. मराठी लोकप्रिय साहित्याची परंपरा व लोकप्रिय साहित्याचे प्रकार
५. पुढील साहित्यकृतींचा अभ्यास अपेक्षित आहे
- अ. फकिरा – अण्णा भाऊ साठे
- आ. बटाट्याची चाळ – पु. ल. देशपांडे
- इ. तुझे गीत गाण्यासाठी – मंगेश पाडगावकर
- ई. इडली, ऑर्किड आणि मी – विठ्ठल कामत

संदर्भ ग्रंथ

- साहित्याचा अवकाश – नागनाथ कोत्तापल्ले
कादंबरी आणि मराठी कादंबरी – उषा हस्तक
टीकास्वयंवर – भालचंद्र नेमाडे
धार आणि काठ – नरहर कुरुंदकर
मराठी कथेची स्थितीगती – अंजली सोमण
अण्णा भाऊंचे कादंबरीविश्व – प्रमोद गारोडे

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
जून २०१९ पासून
सत्र - पहिले
अभ्यासपत्रिका ४.२ (ऐच्छिक)
भाषांतरविद्या

उद्दिष्टे

१. मराठीशिवाय अन्य भाषेतील साहित्याची ओळख करून देणे.
२. साहित्याविषयीचा तौलनिक दृष्टीकोण निर्माण करण्यास मदत करणे.
३. भाषेच्या वैशिष्ट्यांचा परिचय करून घेणे.
४. मुळ लेखकाचे भाषेतील स्थान, वैशिष्ट्यांचा अभ्यास करणे.

उपयोजन

१. अन्य भारतीय भाषेतील साहित्याचा तसेच जागतिक वाङ्मयाचा परिचय होईल.
२. कलाकृतीचे श्रेष्ठत्व कसे निर्धारित होते याविषयी आकलन होण्यास मदत होईल.
३. अन्य भाषेतील साहित्य भाषेमुळे कसे भिन्न होत जाते हे कळून येईल.
४. इतर भाषेतील साहित्यांच्या कलाकृतीशी थेट परिचय होईल.
५. संस्कृती समन्वयात भाषांतराचे स्थान व महत्त्व लक्षात येईल.

अभ्यास घटक

१. भाषांतर : संकल्पना
२. भाषांतराचे प्रकार – अनुवाद, स्वैर, रूपांतर, आधारित, लिप्यंतर, अर्वाचीनीकरण

३. ललित आणि ललितेतर साहित्याचे भाषांतर.
४. भाषांतरकार : जबाबदारी, पूर्वतयारी, आवश्यक गुण, शैली इ.
५. भाषांतरित मराठी साहित्य.
६. अभ्यासासाठी नेमलेल्या भाषांतरित साहित्यकृती
 - अ. अन्य राष्ट्रातील साहित्याचे मराठी अनुवाद
 १. मोरनामा आणि इतर कथा – इंतजार हुसेन – अनुवाद: भास्कर लक्ष्मण भोळे, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
 २. होय, तेव्हाही गाणं असेल! – बर्टोल्ट ब्रेख्त – अनुवाद: विद्या सुर्वे बोरसे, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
 - आ. अन्य भारतीय भाषेतील साहित्याचे मराठी अनुवाद
 १. पिवळ्याधम्मक छत्रीतली मुलगी – उदय प्रकाश – अनुवाद: गणेश विसपुते, लोकवाड्य गृह, मुंबई
 २. भिंतीत एक खिडकी असायची – विनोदकुमार शुक्ल – अनुवाद: निशिकांत ठकार, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली

संदर्भ ग्रंथ

भाषांतर – सदा क-हाडे

भाषांतर मीमांसा – (संपा.) कल्याण काळे, अंजली सोमण

साहित्यसेतू – एल. एस. देशपांडे

अनुवाद, वर्णव्यवस्था आणि मी – सूर्यनारायण रणसुभे

देशीवाण – चंद्रकांत बांदिवडेकर

अक्षरांचा श्रम केला – विलास सारंग

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
जून २०१९ पासून
सत्र - दुसरे
अभ्यासपत्रिका ५ (अनिवार्य)
स्वातंत्र्योत्तर काळातील मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
(इ. स. १९४७ ते इ. स. २०१०)

उद्दिष्टे.

१. मराठी साहित्याचा अभ्यास करण्यासाठी अभिरुची निर्माण करणे.
२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाच्या इतिहासातील परंपरा समजून घेणे.
३. स्वातंत्र्योत्तर मराठी वाङ्मयाची वाटचाल अभ्यास करणे.
४. विविध वाङ्मय प्रवाहांचा उदय आणि विकास कसा झाला याचा मागोवा घेणे.
५. स्वातंत्र्योत्तर वाङ्मयीन चळवळींचे प्रभाव साहित्यामध्ये कसे पडले आहेत, याचा शोध घेणे.
६. स्वातंत्र्योत्तर मराठी साहित्यावरील प्रभावांची उकल करणे, परभाषीय साहित्याच्या संपर्कातून मराठी साहित्यात कोणती स्थित्यंतरे घडली, याबद्दल साहित्यिक आणि साहित्यकृती यांचे अवलोकन करणे.
७. मराठी भाषा आणि साहित्य यांच्या कालसुसंगत कसे अनुबंध आहेत, यांचे विवेचन करणे.

उपयोगिता

१. मराठी पदव्युत्तर अभ्यासक्रम पूर्ण करताना प्रगल्भ व्यक्तिमत्त्व निर्माण होण्यासाठी मदत..
२. स्पर्धा परीक्षांच्या तयारीसाठी मराठी वाङ्मयाचा अभ्यास उपयुक्त आहे.
३. स्वातंत्र्यपूर्वकालीन सांस्कृतिक, वाङ्मयीन व ऐतिहासिक पाश्चवभूमीचे आकलन.
४. आधुनिक काळातील मराठी वाङ्मयीन वारसा जतन करणे.
५. मराठी लेखनातील ठळक प्रवृत्ती, ग्रंथकार आणि साहित्यकृती या अनुषंगाने साहित्याचा अभ्यास करणे.

अभ्यास घटक

१. स्वातंत्र्योत्तर ते २०१० या कालखंडातील स्थित्यंतराच्या पार्श्वभूमीवर साहित्य निर्मितीच्या प्रेरणा समजून घेणे.
२. प्रस्तुत कालावधीतील सांस्कृतिक आणि वाङ्मयीन पार्श्वभूमी, मराठी साहित्यातील प्रेरणा, प्रवृत्ती, प्रवाह आणि वाङ्मयीन चळवळी, प्रसारमाध्यमे आणि वाङ्मय प्रकारांचा विकास, नववर्गाची निर्मिती आणि नवसाहित्य, साठोत्तरी, ऐंशी नंतरचे, आणि जागतिकीकरणानंतरचे साहित्य यांचा परिचय, शासकीय पातळीवरून साहित्य निर्मितीचे प्रयत्न इ. घटकांचा अभ्यास करणे अभिप्रेत आहे.
३. अभ्यास परिपूर्ण होण्यासाठी पुढील वाङ्मयप्रकारनिहाय अभ्यास.....
 - अ. नाटक,
 - आ. कविता,
 - इ. कथा,
 - ई. कादंबरी,
 - उ. ललितगद्य (चरित्र, आत्मचरित्र)

संदर्भ ग्रंथ

प्रदक्षिणा – कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे
मराठी साहित्याचा सांस्कृतिक संदर्भ – रा. ग. जाधव
साहित्य आणि विद्रोह – (संपा) पृथ्वीराज तौर
राजकीय चळवळ आणि मराठी नाट्यसृष्टी – शनवारे
संक्षिप्त मराठी वाङ्मयाकोश – वसंत आबाजी डहाके
मराठी साहित्य : इतिहास आणि संस्कृती – वसंत आबाजी डहाके
साहित्याचा अवकाश – नागनाथ कोत्तापल्ले
साहित्य आणि सांस्कृतिक संवेदन – प्रभाकर बागले
प्रादेशिक कादंबरी – भास्कर शेळके
मराठी कादंबरी : चर्चा आणि चिंतन – चंद्रकांत बांदिवडेकर
ग्रामीण साहित्य आणि ग्रामीण कादंबरीचे स्वरूप – विठ्ठल जंबाले

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
जून २०१९ पासून
सत्र - दुसरे
अभ्यासपत्रिका ६ (अनिवार्य)
वर्णनात्मक भाषाविज्ञान

उद्दिष्टे

१. भाषेच्या संरचनेचा अभ्यास करणे.
२. विसाव्या शतकातील भाषाविज्ञानाच्या संकल्पनांचा परिचय करवून घेणे.
३. भाषेच्या एककालिक अभ्यासाची तत्वे समजून घेणे.
४. मराठी भाषेच्या व्यवस्थेचे आकलन करून घेणे.

उपयोगिता

१. भाषेच्या अंतःसूत्रांशी परिचय होईल.
२. मराठी भाषेचे सूक्ष्म आकलन होईल.
३. भाषाविज्ञानातील जागतिक संकल्पनांशी ओळख होईल.
४. भाषाअभ्यासाचा नवा दृष्टीकोन विकसित होईल.

अभ्यासघटक

१. स्वनविचार
२. मराठीची स्वनिमव्यवस्था
३. रुपिमविचार
४. वाक्यविचार
५. अर्थविचार

संदर्भ ग्रंथ

सुलभ भाषाविज्ञान – द. दि. पुंडे

वर्णनात्मक भाषाविज्ञान – लीला गोविलकर

भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक – (संपा) स. गं. मालशे, हे. वि. इनामदार, अंजली सोमण

भाषाविज्ञान परिचय – स. गं. मालशे, द. दि. पुंडे, अंजली सोमण

अभिनव भाषाविज्ञान – गं. ना. जोगळेकर

भाषा आणि भाषाविज्ञान – रमेश धोंगडे

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
जून २०१९ पासून
सत्र - दुसरे
अभ्यासपत्रिका ७.१ (ऐच्छिक)
वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास: कविता आणि नाटक

उद्दिष्टे

१. वाङ्मयप्रकारांची संकल्पना अभ्यासणे.
२. साहित्यातील नाट्यात्म आणि काव्यात्म घटकांचा विशेष अभ्यास करणे.
३. मराठीतील निवडक साहित्यकृतींचा अभ्यास करणे.
४. मराठी नाटक आणि कविता यांच्या वाटचालीतील महत्वाच्या टप्प्यांचा अभ्यास करणे.

उपयोगिता

१. नाटक आणि कविता या वाङ्मयप्रकाराची वैशिष्ट्ये लक्षात येतील.
२. मराठीतील विशिष्ट वाङ्मयप्रकारांची वाटचाल, योगदान व वेगळेपण समजून येईल.
३. विशिष्ट कलाकृतीचे वाङ्मयेतिहासातील स्थान कसे निश्चित होते ते समजून येईल.
४. निवडक कलाकृतींचा सूक्ष्म पातळीवरील अभ्यास करता येईल.

अभ्यासघटक

१. साहित्यप्रकार: संकल्पना
२. कवितेची संकल्पना. महाकाव्य, खंडकाव्य, दीर्घ कविता, भावकविता (अभंग, ओवी, लावणी, पोवाडा) यांची सैद्धांतिक ओळख.
३. नाटक आणि रंगभूमी: अनुबंध

४. नाटक: संकल्पना. सुखात्मिका, शोकांतिका, महानाट्य, एकांकिका, पथनाट्य, रिंगणनाट्य यांची सैद्धांतिक ओळख.

पुढील साहित्यकृतींचा अभ्यास करावयाचा आहे.

अ. कविता

१. सनद – नारायण सुर्वे
२. धग असतेच आसपास – कल्पना दुधाळ

आ. नाटक

१. नटसम्राट – वि. वा. शिरवाडकर
२. सुसाट – अजित देशमुख

संदर्भ ग्रंथ

रूपबंध कला समीक्षा - एस. डी. इनामदार

साहित्य आणि अस्तित्वाभान – दिलीप पुरुषोत्तम चित्रे

साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ – रा. ग. जाधव

मिथक आणि नाटक – तारा भवाळकर

साहित्याचे सामाजिक व सांस्कृतिक अनुबंध – म. सु. पाटील

काही वाङ्मयाप्रकार : शोध आणि स्वरूप – वसंत जोशी

साहित्यविमर्श – रमेश वरखेडे

मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप – (संपा) गो. मा. पवार, म. द. हातकणंगलेकर

‘सुर्वे’ नारायण सुर्वे यांच्या समग्र कविता – दिगंबर पाध्ये

महाकाव्य : स्वरूप व समीक्षा – द. भि. कुलकर्णी

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
जून २०१९ पासून
सत्र - दुसरे
अभ्यासपत्रिका ७.२ (ऐच्छिक)
भाषाव्यवहार आणि उपयोजन

उद्दिष्टे

१. समाजव्यवहाराचे माध्यम म्हणून भाषेचा परिचय करून घेणे.
२. भाषाव्यवहाराचे स्वरूप समजून घेणे.
३. भाषिक संवादाचे प्रत्यक्ष व्यवहारातील उपयोजन लक्षात घेणे.
४. भाषेचा सर्जनशील उपयोग लक्षात घेणे

उपयोगिता

१. भाषेच्या स्वरूपाचे आकलन होईल.
२. भाषिकक्षमतांची जाणिव होईल.
३. भाषाव्यवहाराचे स्वरूप लक्षात येईल.
४. सर्जनशील लेखनास सहाय्य होईल.
५. वाचनाचा व्यावहारिक उपयोग लक्षात येईल.

अभ्यासघटक

१. भाषेचे स्वरूप.
२. मराठी भाषाव्यवहाराचे स्वरूप.
३. भाषेची संवादात्मकता आणि उपयोजन.
४. भाषेची सर्जनशीलता आणि उपयोजन.
५. वाचन: विशेष आणि उपयोजन.
६. मराठीचे लेखनविषयक नियम.

संदर्भ ग्रंथ

व्यावहारिक मराठी – ल. रा. नसिराबादकर

मराठी भाषाव्यवहार आणि उपयोजन – डॉ. सुनिता सांगोले

मराठी भाषिक कौशल्ये विकास – (संपा) डॉ. पृथ्वीराज तौर

मराठी लोकनागरी – पुष्पा फडके

मराठी शब्दलेखनकोश – प्रा. यास्मिन शेख

भाषाचिंतन – केशव सखाराम देशमुख

वक्तृत्व आणि संभाषण कौशल्य – डॉ. श्रुती वडगबाळकर

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
जून २०१९ पासून
सत्र - दुसरे
अभ्यासपत्रिका ८.१ (ऐच्छिक)
सामाजिक दृष्टिकोनातून साहित्याचा अभ्यास

उद्दिष्टे

१. साहित्य आणि समाज यांचा अनुबंध स्पष्ट करणे.
२. समाजातील घडामोडींचा साहित्यावर पडणारा प्रभाव अभ्यासणे.
३. लेखकाच्या वाङ्मयीन व्यक्तिमत्वाची जडण घडण समजून घेणे.
४. साहित्यकृतीचे सामाजिक अंगाने विश्लेषण करणे.

उपयोजन

१. साहित्याकडे पाहण्याची सामाजिक दृष्टी विकसित होईल.
२. विविध वाङ्मयीन सैद्धांतिक वादांचा, तात्विक संकल्पनांचा अभ्यास होईल.
३. साहित्यकृतीची समीक्षा करण्याची नवी भूमिका विकसित होईल.
४. मराठी समाज आणि मराठी साहित्य यांचे अंतःसंबंध आकलन होतील.

अभ्यासघटक

१. साहित्य आणि समाज : परस्पर संबंध
२. सामाजिक दृष्टिकोनातून साहित्याचा अभ्यास : हेतू, स्वरूप आणि व्याप्ती
३. सामाजिक चळवळींचा साहित्यावरील प्रभाव
४. गांधीवाद, मार्क्सवाद, आंबेडकरवाद, स्त्रीवाद आणि मराठी साहित्य
५. लेखकाचे व्यक्तिमत्व : जडणघडण आणि सामाजिक पर्यावरण
६. वाचकांची अभिरुची प्रकाशन व्यवहार, प्रसिद्धी माध्यमे आणि वाङ्मयरूपे

संदर्भ ग्रंथ

साहित्य आणि समाज - (संपा) नागनाथ कोत्तापल्ले व इतर

साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ – रा. ग. जाधव

साहित्य आणि समाज – सदा क-हाडे

संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती – गं. बा. सरदार

साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ – अंजली सोमण

साहित्य, समाज आणि संस्कृती – दिगंबर पाध्ये

साहित्याचा अवकाश – नागनाथ कोत्तापल्ले

जीवन आणि साहित्य – शरच्चंद्र मुक्तीबोध

पर्यावरणीय प्रबोधन आणि साहित्य – रा. ग. जाधव

साहित्यकारण - पृथ्वीराज तौर

मराठी साहित्याचे समकालीन संदर्भ – विनायक येवले

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

एम.ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम

जून २०१९ पासून

सत्र - दुसरे

अभ्यासपत्रिका ८.२ (ऐच्छिक)

मराठी बाल-कुमार साहित्य

उद्दिष्टे

१. बालसाहित्य या संकल्पनेची ओळख करून घेणे
२. प्रौढ साहित्य आणि बालसाहित्य यातील भेद समजून घेणे
३. मराठी आणि जागतिक भाषेतील प्रमुख बालसाहित्यकृतींचा स्थूल परिचय करून घेणे
४. बालकांचे मानसशास्त्र समजून घेणे
५. बालसाहित्य आणि इतर कलाप्रकारांचा अनुबंध लक्षात घेणे

उपयोजन

१. बालसाहित्य आणि कुमार साहित्य या संकल्पनेची ओळख होईल.
२. बालसाहित्याचे निराळेपण आणि शक्तिस्थाने यांचे आकलन होईल.
३. बालसाहित्याचे महत्व लक्षात येईल.
४. मुलांच्या भाषेची वैशिष्ट्ये आणि प्रत्यक्ष बालसाहित्य यांची सांगड घालता येईल.
५. बालहक्क, बालकांचे अधिकार, बालकासंबंधीचे कायदे, बालमानसशास्त्र याविषयी नवे भान येईल.

अभ्यास घटक

१. बालसाहित्य : संकल्पना, स्वरूप आणि प्रयोजनविचार
२. बालसाहित्य आणि प्रौढसाहित्य यातील भेद आणि सामर्थ्यस्थळे
३. बालसाहित्याचे वयोगटाप्रमाणे वर्गीकरण – शिशु, बाल, कुमार.
४. मराठी बालसाहित्याचे स्वरूप व वाटचाल
५. मुलांची नियतकालिके आणि बालकुमार साहित्य संमेलने
६. पुढील साहित्यकृतींचा अभ्यास अपेक्षित आहे.

- अ. कवितासंग्रह – रानफुले – सुरेश सावंत – संगत प्रकाशन, नांदेड
आ. कथासंग्रह – आगळ्या वेगळ्या गोष्टी – सूर्यकांत सराफ – शब्दामृत
प्रकाशन, औरंगाबाद
इ. नाटक – चल रे भोपळ्या / हंडाभर मोहरा – भारत सासणे – मॅजेस्टिक
प्रकाशन, मुंबई
ई. कादंबरी – खारीच्या वाटा – ल. म. कडू – राजहंस प्रकाशन, पुणे

संदर्भ ग्रंथ

- बालवाङ्मय – देविदास बागुल
बालसाहित्याची रूपरेखा – मालती दांडेकर
मराठी बालसाहित्य: प्रवाह आणि प्रतिक्रिया – लीलावती भागवत
मराठी बालसाहित्य: सृजन, दायित्व आणि प्रसार – विश्वास वसेकर
बालसाहित्य : आकलन आणि समीक्षा – विद्या सुर्वे बोरसे
बालकुमार साहित्य : आशय आणि लयतत्व – महावीर जोधळे
बालशिक्षण, बालसाहित्य: विविध आयाम – (संपा) मंदा खांडगे, लीला दीक्षित
उद्गार – गो. वि. करंदीकर
बालसाहित्याचे अंतरंग – रजनी हिरळीकर

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप : सर्व अभ्यासपत्रिकांसाठी

अभ्यासपत्रिका एकूण 100 गुणांसाठी आहेत.

सत्रांत परीक्षा – 75 गुणांसाठी + 25 गुण अंतर्गत मूल्यमापनासाठी असतील.

सत्रांत परीक्षेचे खालील स्वरूप असेल

प्र. 1 ला पर्यायी दीर्घोत्तरी प्रश्न 20 गुण

प्र. 2 रा पर्यायी दीर्घोत्तरी प्रश्न 20 गुण

प्र. 3 रा पर्यायी दीर्घोत्तरी प्रश्न 20 गुण

प्र. 4 था टीपा द्या (पाचपैकी तीन) 15 गुण

एकूण 75 गुण

अंतर्गत मूल्यमापन : 25 गुण

दोन घटक चाचणी 10 गुण (5+5)

सेमिनार 05 गुण

गृहकार्य 10 गुण

एकूण गुण 25